

De Gorters Flora Belgica tweehonderd jaar oud

door

S. J. VAN OOSTSTROOM en J. MENNEMA
(Rijksherbarium, Leiden)

Het mag in 1967 aan de Nederlandse floristen niet onopgemerkt voorbijgaan, dat precies 200 jaar geleden de eerste flora van Nederland, waarin de binaire naamgeving van Linnaeus werd toegepast, is verschenen. In 1767 werd nl. te Utrecht uitgegeven de „Flora Belgica, exhibens Plantas per Foederatum Belgium crescentes”, geschreven door David de Gorter, die van 1743 tot 1754 hoogleraar in de kruidkunde was aan de Harderwijkse hogeschool.

JANSEN & WACHTER (1, p. 182) noemen David de Gorter, zoon van Johannes de Gorter, bij wie Linnaeus in 1735 te Harderwijk promoveerde, merkwaardig genoeg als een botanicus, waarvan zij in 1940 nog niets te weten konden komen. Dankzij het onderzoek van de eerste onzer kon niet alleen deze leemte in de geschiedenis van de Nederlandse floristen worden opgevuld, maar werd het bovendien duidelijk, dat het Rijksherbarium een gedeelte van het herbarium van David de Gorter herbergt (VAN OOSTSTROOM, 2). Helaas bevinden zich in dit gedeelte, dat uit 1346 exemplaren bestaat, slechts 33 planten uit Nederland. Daar bekend is, dat de weduwe van De Gorter aan de hogeschool van Harderwijk een verzameling van 2000 exemplaren heeft geschonken, moet de mogelijkheid niet uitgesloten worden geacht, dat de niet-aanwezige 650 planten voor een belangrijk deel in Nederland werden verzameld. Dit wordt des te waarschijnlijker, daar in de werken van De Gorter regelmatig

etiketgegevens worden geciteerd van planten, die uit zijn herbarium afkomstig zijn.

Aangezien verschillende opgaven van De Gorter betrekking hebben op planten, die later nooit meer zijn gevonden, zou het voor de Nederlandse floristiek van belang zijn om de determinaties van deze planten nauwkeurig te kunnen controleren. Ondanks de naspeuringen van de eerste onzer is het nimmer gelukt het ontbrekende gedeelte van het herbarium van David de Gorter te achterhalen. De laatste gegevens erover dateren uit 1856. VAN DER SANDE LACOSTE (3, p. 216) deelt tijdens de elfde vergadering van de Vereeniging voor de Flora van Nederland en zijne overzeesche bezittingen mede, dat hij in correspondentie is getreden met een familielid van De Gorter en dat deze „zich sterk maakte, binnen betrekkelijk korten tijd met mij over het Herbarium van Prof. de Gorter en verscheidene zijner werken nadere schikkingen te kunnen treffen, waartoe ZEd. reeds de noodige pogingen had in 't werk gesteld en waarover hij mij binnen kort nader hoopte te schrijven”. Om welke redenen deze schikkingen toch niet zijn getroffen, is onbekend evenals de naam van het familielid van De Gorter, met wie Van der Sande Lacoste hierover heeft gecorrespondeerd.

Mocht ooit het Nederlandse herbarium van David de Gorter worden herontdekt, dan zou het jaar, waarin dat plaatsvond, uit floristisch oogpunt even gedenkwaardig zijn als het jaar 1967, waarin de 200ste verjaardag van de Flora Belgica kan worden gevierd.

Literatuur

1. P. JANSEN & W. H. WACHTER, *Personalia II*. Ned. Kruidk. Archief 50, 1940, p. 182—205.
2. S. J. VAN OOSTSTROOM, Het herbarium van David de Gorter. Ned. Kruidk. Archief 51, 1941, p. 252—274.
3. C. M. VAN DER SANDE LACOSTE, in Verslag van de elfde jaarlijksche vergadering der Vereeniging voor de Flora van Nederland en zijne overzeesche bezittingen. Ned. Kruidk. Archief (ser. 1) 4, 1858, p. 161—218.

Summary

Two centuries ago, in 1767, David de Gorter's *Flora Belgica* was published. It was the first flora covering the whole territory of the Netherlands, in which Linnaeus's binomial nomenclature was applied. It is to be regretted that by far the greater part of the Netherlands herbarium of De Gorter got lost.